

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

N° 16. — W Sobotę dnia 19. Stycznia 1833.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 16. Stycznia.

N. Pan raczył Assessora przy Sądzie wyższym krajowym *Troschke*, mianować Radcą przy Sądzie wyższym w *Köslin*.

N. Pan raczył dotychczasowego Inspektora budowli *Obuch* w *Kwidzynie*, mianować Radcą Regencyjnym i Budowniczym w *Bydgoszczy* i patent jego własnoręcznie podpisać.

Przybył tu: *Xiążę Konstanty Löwenstein-Wertheim Rosenberg*, z *Drezna*.

do Rządzącego Senatu i stanowiący nowy porządek sporządzania, chowania i ogłaszania testamentów. Datowany jest z *Carckiego-Sioła* pod dniem 1. Października 1831. i złożony z §§. 51.

T u r c y a.

Z *Konstantynopola*, dnia 8. *Grudnia*.
W ostatnich 3 miesiącach przeszło przez *Ardryanopol* 40,000 młodego i żwawego żołnierza, spieszącego na poskromienie *Ibrahima Baszy*. *Albańczykowie*, *Bośniacy* i *Rumelioci*, pospieszyli do broni na pierwszy rozkaz *W. Wezyra*.

Onegdaj wieczorem przybył do tutejszego poselstwa angielskiego goniec gabinetowy, wysłany do *Persyi*, i nazajutrz udał się w dalszą podróż.

Dnia 20. — Pomimo zapewnień, danych przez *Reuff Baszę*, iż będzie mógł bronić mocno stanowiska *Koniah* aż do przybycia *Wielkiego Wezyra*, widział się jednak zniewolony sposobem myślenia mieszkańców tego miasta, do opuszczenia go na kilka godzin przed zbliżeniem się *Egipcyan*, i do odwrotu ku *Akszebir* *) gdzie tymczasem przybył *Reszyd Mehemed Basza*. Musiał przytém zostawić nieprzy-

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z *Warszawy*, dnia 14. *Stycznia*.

Rada Administracyjna *Królestwa* mianowała przez postanowienie z dnia 8. bież. m. *P. Józefa Jezierskiego*, *Radcą* tytułarnego, *Prezydentem* miasta wojewódzkiego *Kielc*.

R o s s y a.

Z *Wilna*, dnia 24. *Grudnia*.

Kuryer Litewski w *Nrze 152.* z dn. 23. *Grudnia 1832.*, umieścił najwyższy *Ukaz* podpisany własnoręcznie przez *N. Pana*, wydany

*) *Akszebir*, to jest: białe miasto, zwane dawniej *Tyriäum*, w *Azyi* mniejszej, w prowincyi *Karaman* w obwodzie *Koniah*.

jacielowi znaczną część magazynów i taborów. Zaledwo Wielki Wezyr stanął w Akszebir, natychmiast z korpusem siedemsetmilionowym jazdy przedsięwziął rozpoznanie siły i stanowiska nieprzyjaciela, co, jak się zdaje, skłoniło Wielkiego Wezyra do zebrania wojska w okolice Akszebir, aby mógł oprzeć się nieprzyjacielowi. Tymczasem nie tylko miasta, położone w bliskości linii działań wojska egipskiego, jako to Kaissarieh, Juzgat i t. d. oświadczyły się za Ibrahimem, lecz nawet i w innych miejscach, mianowicie w Kastamboli, Sinope zaszyły zaburzenia, które jednak przytłumiono.

Flota turecka stoi ciągle przy Dardanellach, skąd Tahir Basza sprowadzi wkrótce do tutejszej zbrojowni okręty wojenne, potrzebujące naprawy. Podług ostatnich wiadomości, flota egipska stała ciągle w porcie Suda na kotwicy.

W tutejszej stolicy panuje największa spokojność i porządek, chociaż brak niektórych produktów, jako to: ryżu, oliwy, mydła, sprowadzanych dawniej z wysp i prowincyi zajętych przez Egipcyan, sprawia niejakie nieukontentowanie.

Dnia 8. b. m. przybył tu nowy Posel pruski i pełnomocny Minister, Baron Martens.

Z Belgradu, dnia 20. Grudnia.

Wcielenie sześciu powiatów do Serwii, które przyrzeczone zostało w traktacie adryanopolskim, ale dotąd z różnych powodów uskuteczaniem być niemogło, przyjdzie pewnie do skutku przez wypadki, które się właśnie wydarzyły. Otrzymujemy wiadomość, że wielka część mieszkańców czterech powyższych powiatów wyparła Turków z kraju swego. Powód tych gwałtowności nie jest jeszcze wiadomy. Że atoli rządowi serwijskiemu działania te nie zupełnie są obce, okazuje się z tego, że zaraz na początku zaburzenia w jednym z powiatów, przybył na miejsce oficer serwiański Jowa ze swym oddziałem i armatą.

N i e m c y.

Od brzegów Menu, d. 5. Stycznia.

Listy z Leodyum donoszą, iż były Xiążę Brunświcki zamówił w tém mieście zrobienie 7000 karabinów i 6 dział w wszelkiemi porządkami, z warunkiem, aby mu to wszystko w pierwszych dniach roku tego dostawiono. Zapłata w ilości blisko 120,000 złotych ma nastąpić przez dom bankierski Dubois.

N i d e r l a n d y.

Z Hagi, dnia 9. Stycznia.

Handelsblad donosi: „Powiadają, że onegdaj wieczorem wyprawiono gońca z Ministerjum spraw zewnętrznych do Londynu, który wiezie odpowiedź rządu na ostatnie przełożenia Anglii i Francyi (patrz Nr. ga-

zety naszej IIIy). Wczoraj podobno wysłano z wspomnionego wydziału trzech gońców do Petersburga, Wiednia i Berlina, którzy dworom tym udzielenia odpowiedzi tej się tyczące doręczą. O treści onych z pewnością nic jeszcze nie wiemy. Niektórzy utrzymują, iż oświadcza skłonność N. Pana, do zawiazania nowych układów, gdyby mu wydano załogę cytadeli w niewolą wziętą, embargo zniesiono i nasze okręty nazad oddano. Ale są to tylko pogłoski.“

Amsterdamer Handelsblad zawiera niektóre uwagi o najnowszych przez Francją i Anglią czynionych przełożeniach. Względem rozmaitych tłumaczeń artykułu o żegludze na Skaldzie rozumowanie tej gazety jest następujące: „Sposób wyrażenia się artykułu tego wedle gazet angielskich, zawiera podług zdania naszego coś niedorzecznego. Nawet sam Kuryer, choć gazeta ministerjalna, ostro powstaje na ten warunek. Bo też w istocie, jeśli gazeta Albion dobrze była zainformowana, tedy nowy ten projekt, dotyczący się żeglugi na Skaldzie, nic zgola niezalawia. Gdyby albowiem Holandia aż do zawarcia stanowczego traktatu z Belgią zezwolić chciała na bezwarunkową wolność żeglugi na tej rzecze, natenczas Belgia nie miałaby żadnej przyczyny wspólnie się przyczyniać do zawarcia takiego traktatu. — Niektórzy bynajmniej przed sobą dolegliwości, wrastających takim sposobem dla rządu Niderlandzkiego, ale tuszymy też sobie, iż nie jest zamiarem Anglii i Francyi, nowe wznieść trudności i sposobem zawilym i do niczego nieprowadzącym nowe zawięzywać układy. — Gdyby 3ci artykuł jedynie był podany, natenczas wina zdawałaby się być na naszej stronie. Ale trzeba go porównać i połączyć z innemi warunkami, a wtenczas się pokaże, iż mowa o ostatecznym traktacie, mającym obejmować wszystkie dotąd niezalawione punkta. Zaś ponieważ zaprzeczyć temu niemożna, że rzecz tak się ma, projekt przez gazetę Albion podany zawiera istotną sprzeczność, i widzimy się dla tego być spowodowani do twierdzenia, iż tu mowa o miernym podatku beczkowym; a tak tylko ten spór zachodzi, ile cła Holandia pobierać zamysła.“ — Rozbierając podobnym sposobem inne warunki tego projektu uważa też gazeta ku końcowi artykułu, co następuje: „Zre-sztą czy warunki te przyjąć wypada, czyli też nie, o tém zdania naszego niewynurzamy. Nie wiemy o tém nic więcej, jak tylko, co nam nasi korespondenci i gazety angielskie donoszą. Chcąc coś pewnego powiedzieć, trzeba by mieć przed sobą dokumenta

same; bo dopiero ze związku warunków można ocenić prawdziwy ich duch i dążenie. Byłoby to zarozumiałością, na podstawie cząstkowej i urywkowej wiadomości odradzać od przyjęcia projektu, albo też do tego doradzać. O niektórych warunkach, które nam były znajomsze, wynurzyliśmy z należyłą skromnością myśli nasze. Ale zdanie stanowcze na inny czas odkładamy, mając to wewnętrzne przekonanie, że rząd, skoro tylko przełożenia Anglii i Francji podawają nadzieję, iż można z dobrym skutkiem nanowo zawiązać układy, one zapewne przyjmie. Wyglądamy więc z dobrą otuchą wypadku i udzielimy czytelnikom naszym dokładnej w swoim czasie wiadomości.“

B e l g i a.

Z Antwerpii, dnia 9. Stycznia.

Mówią, że wczoraj o 4tej z południa słyszano huk dział w kierunku ku Doel albo twierdzy Fryderyk nad dolną rzeką.

Wiadomości z Amsterdamu głoszą, że nowa pożyczka rosyjska 20 milionów rubli srebrem tamże w 3 dniach została uskutecznią.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 5. Stycznia.

Globe dzisiejszy zawiera następujący artykuł: „Zdaje się, że nasi konserwatywie już poprzednio się cieszą, iż Król Holandyi odmówi przyzwolenia swego na nowe przełożenia Anglii i Francji; bo takowe załatwienie położyłoby zakres terazniejszej niepewności i wzmocniłoby rozsądne zaufanie w utrzymaniu pokoju Europy. Ale ten cel w oczach naszych konserwatywów niczem niejest w porównaniu z widokiem i nadzieją, że potrafią jeszcze dłużej tamować działania Ministerium Whigów. Głośno i wszędzie rozprawiają o złém postępowaniu, jakiego Holandya doznać miała. Lecz na czémże się to zasada? Oto prosto mówiąc na tém, iż użyto przeciw Holandyi tego stopnia środków zniewalających, który był potrzebny do uskutecznienia podziału między Belgią i Holandya, uznanego za korzystny i stosowny nawet przez dawniejsze Ministerium Torrysov. — Konserwatywie wyglądając odmownej odpowiedzi już się radują; ale ta radość wedle zdania naszego niejest połączona z korzyścią Holandyi. Cóżby bowiem na tém zyskał dobry lud holenderski, gdyby chciał nadal dawać sposobność Anglii nałożenia embargo na okręty holenderskie a Francji zatrzymania wojska swego na stopie zgromadzenia się, tak iżby cochwila gotową była karcić Holandya za każdy choć najmniejszy zamach na całość i niepodległość Belgii? Co się tyczy twierdz Lillo i Liekenshoek, które na nieszczęście tak wielkie mają znaczenie, gdyż

od nich zależy panowanie nad Skaldą, i co się tyczy rzeki samój, to to jest ogólném pytaniami; dla czegożby więc Anglia tylko i Francya na to uważać miały? Poddanie się cytadeli Antweperskiej wcale inną było sprawą; dzierżenie tego punktu przez Holandya uwłączało bezpieczeństwu i swobodom ogniwa handlu belgijskiego i podawało roszczeniom Holandyi podporę, która teraz znikła. Jeżeli zaś Holandya ziści nadzieję przyjaciół swoich, konserwatywów, i w uporze swoim wytrwać zechce, co będzie skutkiem takowego postępowania? Oto wypowiedzenie wojny własnej kieszeni, utrata części ważnej terytoryum, które jej wydać chcą dobrowolnie i zaprzestanie ze strony Belgijczyków wypłacania się z części obopolnego długu na nich przypadającej. — Holendrzy są narodem przemyślnym i dobrze wszystko obrachującym i potrafiliby — bo sprawiedliwość im oddać należy — równie dzielnie walczyć za zdanie swoje, jak za materialne korzyści; ale ponieważ w pierwszym względzie honor swój ocalili, zaś w drugim przekonac się powinni, że wytrwałość jedynie tylko ich straty powiększy, opór bezskuteczny byłby istotnie dziecinną nierozmyślnością i urągania godną. Zaślepienie takowe mogłoby zresztą tylko przez kilka tygodni trwać; to jest faktum, którego nawet sami Torryswie niezaprzczą.“

Król Jmć dał wczoraj prywatne posłuchanie Vice-Admirałowi Otway. Nadzwyczajny Ambassador Porty Ottomańskiej Namuk Basza i Poseł téjże Porty, Pan Mauroieni, mają jutro przybyć do Brighton, dla odwiedzenia Królestwa Jchmość.

Xiążę Tallejrand i inni Posłowie Konferencyi, mieli w zeszły wtorek wieczorem rozmowę z Lordem Palmerston w wydziale spraw zagranicznych. Wspomnieni Posłowie otrzymali tegoż dnia przywiezione przez gońców pisma urzędowe z Niderlandow. Onegdaj Baron Wessenberg odwiedził Xięcia Tallejrand, który wczoraj odprawivszy naradę z Lordem Palmerston, wysłał gońca z pismami urzędowemi do rządu swego.

Donoszą z Deal pod dn. 26. z. m. „Szalupy wojenne „Rover“ i „Larne“ popłynęły żąd do Scherness, a francuzka fregata „Medée“ i korweta „Bayonnaise“, do Cherbourg. Znajdują się jeszcze w Dünach okręty angielskie: „Donegal“, na którym jest Admirał Malcolm, „Revenge“, „Spartiate“, „Talavera“, „Southampton“, „Castor“ i „Stag“, oraz francuzkie: „Syrene“, na którym jest Admirał Villeneuve, „Suffren“, „Melpomene“, „Ariane“ i „Creole.“

Gazeta Kuryer wyraża, iż według umowy z dnia 22, Października, jest rzeczą oczywistą,

iż armia francuzka powinna wyjść z Belgii, skoro nastąpiło poddanie cytadeli antwerpskiej i zależących od niej warowni; lecz zachodzi jeszcze pytanie, co uważać należy za warownie od niej zależące, a co nie, a jeźliby rozstrzygnięcie tego pytania miało się skutecznienie przez układy, dałoby to znowu powód do znacznej liczby protokołów. — Taż gazeta pisze, iż odebrała wiadomość od korespondenta swego, że po ukończeniu terażniejszych środków wojskowych w Belgii, nowe układy mają się dalej odbywać w Frankforcie, które to miejsce obrano z względu tak na położenie jego, jakoteż na odprawianie się tam posiedzeń sejmu Związku Niemieckiego.

Gazeta Sun wyraża: „W Cityi jest powszechne zdanie, że Król Holandyi po zdobyciu cytadeli antwerpskiej, nieprzystąpi do pokoju, lecz, że zamknie Skaldę, a przeto niedopuszczy Anglii i Francyi związków z Antwerpją, aza-tém, kiedy tak ma być, trzeba zdobyć Flissyn-gę i żeglugę na Skaldzie wymusić.“

Gazeta Times pisze: Oficer przybyły z O-porto donosi, że Dom Pedro ma zamiar rozpocząć w Styczeniu działania zaczepne.

Dom Pedro zmienił w części Ministeryum swoje. Pan Silva Carvalho został mianowany Ministrem skarbu, Margrabia Palmella otrzymał wydział spraw zewnętrznych i wewnętrznych, Pan Magelhaens jest Ministrem sprawiedliwości, a Major Freire Ministrem wojny. Sekretarz stanu Xawery Mouzinho odjechał w poselstwie do Madrytu.

Onegdaj dał Król w Brighton posłuchanie Vice-Hrabiemu Melbourne, Admirałowi Otway i Panu Whatley.

Posel turecki, Pan Maurojeni i Margrabia Palmella, mieli wczoraj czynność w wydziale spraw zagranicznych. Niezdaje się, aby wspomniony Margrabia miał prędko Londyn opuścić.

Mówią powszechnie, że mową (speaker) przyszłego Parlamentu będzie Pan Manners Sutton.

Donoszą z Deal pod d. 3. b. m.: „Fregata francuzka „Calypso“, która przez uderzenie o okręt „Talavera“ została uszkodzoną, popłynęła do Cherbourg. Okręt angielski „Castor“ i fregata francuzka „Ariane“ wypłynęły stąd, celem krążenia przed Texel.“

Rozmaite wiadomości.

Królewsko-Pruski Tajny Radzca Nadworny Baron Cotta Cottendorf, umarł w Sztutgardzie d. 29. Grudnia w 69. roku życia swego.

Zgon tego z wielu względów znakomitego męża jest stratą dla całych Niemiec, a szczególnie dla kraju Wirtembergskiego.

Budują teraz w Birmingham jedną muzykalną salę, która będzie największą w Europie; ma ona 180 stóp długości, na 65 stóp szerokości i tyłuż wysokości.

Podczas częstych burz morskich zeszłego lata na wyspach Schetland, znikła jednego razu znaczna licaba rybackich łodek, które miano już za zginione. Z tego względu mocno się zadziwiono z powrotu wszystkich rybaków, którzy razem stanęli 12. b. m. w Lerwick. Pozbierał ich był na morzu jeden okręt amerykański, i zawiózł do Ameryki, skąd teraz wrócili.

Donoszą Królewskiemu literackiemu towarzystwu w Londynie, iż Pułkownik Robinson kopiąc studnie artezyańskie w okolicach Pompei, nie tylko znalazł źródło wód mineralnych zupełnie co do skutków podobnych wodom Seidlitzkim, lecz nadto odkrył starożytny port Pompei, cały zarzucony płodami wulkanicznymi, w którym odkopano już do 30 starożytnych rzymskich okrętów, stojących na kotwicy u brzegów.

PATENT SUBHASTACYJNY.

Majątność szlachecka Kruchowo zmarłego Mateusza Lipińskiego Radzcy Ziemiańskiego własna, w Powiecie Mogilnickim Departamencie Bydgoskim położona, składająca się:

- 1) ze wsi i folwarku Kruchowo,
- 2) z odbudowanej huty,
- 3) z olędrow Grabowo, Dąbrowo, Wykno, Jastrzembowo, Kurzegrzędy i Smolary,
- 4) ze wsi i folwarku Strzyżewo Paszkowe, wraz z olędrami Manisty,
- 5) ze trzech rewirów leśnych,

a które ogółem na 44,524 tal. 13 sgr. 9 fen. sądownie oszacowaną została, z powodu długów, na domaganie się realnego wierzyciela publicznie przez licytacją sprzedaną być ma.

Termina licytacyjne wyznaczone są na

dzień 21. Września c.

dzień 21. Grudnia c.

dzień 21. Marca 1833.

z których ostatni jest zawity przed Deputowanym W. Jekel Sędzią Ziemiańskim tu w miejscu odbyć się mający, na który zdolnych zapłacenia i chęć mających nabywców z tą wzmianką zapozywamy, że taxa w Registraturze naszej przejrzaną być może.

Gniezno, dnia 16. Kwietnia 1832.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.